



Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Державна вища професійна школа ім. кап. Вітольда Пілецького в Освенцеми (Польща)
Університет економіки в Братиславі
Факультет економіки бізнесу в Кошице (Словацька Республіка)
Віденська консерваторія в м Будапешт, (Угорщина)

**III Міжнародна
науково-практична конференція
“УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМИ
ТРАНСФОРМАЦІЯМИ ГОСПОДАРСЬКИХ ПРОЦЕСІВ:
РЕАЛІ І ВИКЛИКИ”**



6-7 квітня 2021 р.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

У66

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
Вченою радою Мукачівського державного університету
(протокол № 12 від 22 квітня 2021 року)*

У66

Управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів: реалії і виклики: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Мукачево, 6-7 квітня 2021 р.). – Мукачево: МДУ, 2021. – 233 с.

Відповідальний за випуск: Феєр О.В. – к.е.н., доц., доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, відповідальна за наукову роботу кафедри.

Технічний редактор: Товт Т.Й. – к.е.н., доцент.

У збірнику тез за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції, що проводилася кафедрою менеджменту та управління економічними процесами Мукачівського державного університету, висвітлюються погляди науковців, аспірантів, слухачів магістратури, студентів, представників державних органів влади та місцевого самоврядування, підприємницьких структур на актуальні проблеми управління соціально-економічними трансформаціями господарських процесів в сучасних умовах.

Матеріали структуровані в розрізі декількох напрямів досліджень: «Управління економікою держави в умовах глобальних перетворень»; «Особливості регіонального управління господарськими процесами»; «Управління економічними процесами суб'єктів господарювання»; «Фінансове регулювання та обліково-аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів на мікро- та макрорівнях»; «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю»; «Управління освітньою діяльністю у цифровому просторі»; «Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства».

Матеріали подано в авторській редакції. Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

УДК 005:[316+330:005.591.4]:332.15(043.2)

*Матеріали конференції доступні для перегляду на офіційному сайті університету
за адресою <https://msu.edu.ua/konferenciji-seminari/>*

© Мукачівський державний університет, 2021
© Кафедра менеджменту та управління економічними процесами, 2021

Основні характеристики економічної безпеки [3]

Характеристика	Зміст	Інструменти захисту в кіберпросторі
Стійкість у протидії внутрішнім та зовнішнім загрозам	Міцність і надійність зв'язків між усіма елементами економічної системи, стабільність економічного розвитку держави, здатність до стримування та знешкодження дестабілізуючих чинників	Розроблення системних моделей кіберпростору й ідентифікація факторів, що впливають на його функціонування
Економічна незалежність	Можливість для будь-якого суб'єкта економічної безпеки самостійно приймати й реалізовувати стратегічні економічні та політичні рішення для розвитку	Захист від кібервтручання у господарську діяльність вітчизняних бізнес-одиниць
Самовідтворення та саморозвиток	Створення необхідних умов для ефективної економічної політики, розширеного самовідтворення, а також забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на світовій арені	Упровадження спеціальних методів і технологій забезпечення стійкості кіберзахисту при впливі загроз
Національні інтереси	Спроможність національної економіки забезпечити захист національних економічних інтересів	Створення ефективної системи регулювання кібербезпеки на державному рівні

Враховуючи сучасні глобальні тенденції, забезпечення економічної безпеки України є неможливим без відповідної кіберскладової. Питання кіберзахисту із локальної загрози функціонуванню бізнес-одиниць перетворилися на завдання національного рівня. Наразі створення дієвої національної системи кібербезпеки є неможливим без упровадження цілого комплексу заходів. Зокрема, на рівні національної економіки доцільним є стимулювання інноваційної діяльності, спрямованої на побудову ефективної організаційно-технологічної моделі національної системи кібербезпеки.

Список використаних джерел:

1. Бурячок В.Л. *Інформаційний та кіберпростори: проблеми безпеки, методи та засоби боротьби [Підручник] / В.Л. Бурячок, Г.М Гулак, В.Б. Толубко. – К. : ТОВ «СІК ГРУП УКРАЇНА», 2015. – 449 с*
2. Сліпченко Т. О. *Кібербезпека як складова системи захисту національної безпеки: європейський досвід. Актуальні проблеми правознавства. 2020. № 1 (21). С. 128–133. <https://doi.org/10.35774/app2020.01.128>*
3. Schellong A. *Breaking down the threat of cyber terrorism. URL: <http://blogs.csc.com/2016/02/04/breaking-down-the-threat-of-cyber-terrorism>*

УДК 332.14:658.11

К.М. ХАУСТОВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами,
Мукачівський державний університет, м. Мукачево, Україна

ФОРСАЙТ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ

Попри постійне підвищення динамічності, непередбачуваності та турбулентності середовища розвитку підприємств, розроблення стратегії підприємства та її реалізації

потребує якісного аналізу та прогнозування, що має на меті визначити найбільш оптимальний курс руху та перелік задач для досягнення стратегічних цілей у плановій перспективі.

В мінливих умовах різко зросло значення методів прогнозування як елементів стратегічного управління та наукового передбачення подальшого розвитку ситуації в економіці в цілому, в окремих галузях, регіонах, відособлених ринках, а також на окремих підприємствах як основних суб'єктах господарювання. Стратегічний менеджмент, що у своїй основі має концепцію «від майбутнього до сучасного», орієнтований на прогнозування, моделювання та подальше планування, ефективний розподіл ресурсів підприємства [1, с. 612].

Сучасні наукові дослідження у сфері прогнозування свідчать про те, що в умовах швидких трансформацій соціально-економічних систем і ринкового середовища під дією слабо прогнозованих чинників, традиційні методи лінійного програмування, регресійного моделювання та інших економетричних моделей, які ґрунтуються на екстраполяції вичерпали свою ефективність. У зв'язку з цим, значна частина підприємств, організацій, державних установ все більше віддають перевагу методам форсайту - тобто інтегрованого моделювання та прогнозування майбутнього.

Форсайт (від англ. foresight - погляд у майбутнє, передбачення) – це процес систематичного виявлення нових пріоритетних напрямів інноваційного розвитку та можливих технологічних перспектив, які за умови інвестування та організації систематичної роботи зможуть у довгостроковій перспективі істотно впливати на соціально-економічний розвиток країни, регіону, галузі або корпорації. У Кембриджському словнику англійської мови foresight визначено як уміння правильно судити, що буде в майбутньому, і планувати свої дії на основі цих знань. Форсайт є системним інструментом формування майбутнього. [2, с.92]

Як зазначає Квітка «важливою відмінністю Форсайта від традиційних прогнозів є його націленість на розробку практичних заходів по наближенню обраних стратегічних орієнтирів. Тому в передових країнах світу саме на основі проведених Форсайтів розробляються довгострокові стратегії розвитку економіки, науки, технологій, що націлені на підвищення конкурентоспроможності та максимально ефективного розвитку соціально-економічної сфери [3, с. 8].

Базовими принципами форсайту є:

- 1) Майбутнє залежить від наших зусиль, його можна створювати;
- 2) Майбутнє за своєю сутністю варіативне, воно не завжди наслідок минуле, а залежить від рішення людей;
- 3) Є окремі сфери, які можна прогнозувати, проте в загальному майбутнє не можна передбачити достовірно: можна підготуватися до різних варіантів поведінки або підготувати майбутнє таким, яким ми хочемо його бачити.

Тобто, за своєю сутністю форсайт – це технологія моделювання ключових параметрів і поведінки підприємства у майбутньому із урахуванням основних тенденцій розвитку ключових чинників, що на нього впливають.

Згідно з дослідженнями Данько Т.В. та Ширяєвої Н.В., «Застосування корпоративного форсайту поступово стає важливою складовою сучасного менеджменту міжнародного бізнесу та інтернаціоналізації компаній. Його використання в першу чергу має цінність для компаній, які орієнтовані на швидке зростання або забезпечення довгострокової конкурентоспроможності. Зокрема, це особливо стосується міжнародних компаній, які застосовують проактивний підхід до менеджменту в умовах діджиталізації та четвертої промислової революції» [4, с.45].

Методологія форсайту передбачає синтез різноманітних методів стратегічного (SWOT -аналіз, GAP- аналіз, сценарне планування та інші), експертних методів узгодження рішень (мозковий штурм, експертні панелі, метод Дельфі, картування

стейтхолдерів) теорії ігор та економетричного моделювання. Головною метою форсайту є дослідження майбутньої моделі об'єкта чи процесу, її позиціонування в умовах майбутнього середовища та визначення шляху переходу до прогнозованого (модельованого) стану.

При плануванні та реалізації процедури форсайту важливо дотримуватися таких кроків:

1. Відбір експертів, процедур розроблення прогнозів та методів узгодження думок.
2. Формування об'єкта форсайту, тобто чітке визначення явища, продукту чи процесу до якого застосовуватиметься даний метод та його найбільш істотних характеристик.
3. Визначення істотних умов, тобто цільових показників (співвідношень, моделі) якої необхідно досягнути у майбутньому. Принципово-важливим на даному етапі є визначення кількісного або якісного виміру даних умов.
4. Сканування та організація процесу. Цей етап передбачає вибір методів дослідження, відбір експертних груп, виявлення найбільш істотних чинників вплив на об'єкт дослідження.
5. Визначення альтернатив (сценаріїв) майбутнього. На цьому етапі здійснюються обчислення прогнозних тенденцій, моделювання та програмування проектних тенденцій, визначаються зони невизначеності, прогалини, ймовірнісні оцінки.
6. Планування і реалізація. Даний етап передбачає розробку і створення дорожньої карти реалізації необхідних змін, підбір інструментів стимулювання та регулювання процесів для їх ціленаправленого розвитку, обговорення майбутнього з ключовими експертами та стейт холдерами.

Завданням форсайту є не тільки розроблення образу (моделі) майбутнього, а також «дорожньої карти», тобто своєрідного навігатору, який дозволить оперативно проторювати маршрут до реалізації поставлених цілей.

Форсайт можна визначити не тільки як технологію прогнозування розвитку середовища діяльності підприємства у майбутньому для розроблення відповідної стратегії підготовки до прогнозованих змін й відповідного адаптування, а як стиль мислення, управління та прийняття рішень, спрямованих на свідоме моделювання майбутнього шляхом формування і розробки стратегій, активного розвитку та залучення творчого, креативного та інноваційно-орієнтованого людського потенціалу. В умовах непередбачуваних змін в соціальних, політичних та економічних процесах які проходять не тільки на рівні ринку, а також країни та глобального середовища, використання методики форсайту дозволяє підприємствах займати проактивну та конкурентоспроможну позицію, швидко використовувати виникаючі можливості та адаптуватися до загроз.

Список використаних джерел:

1. Дунда С.П., Ковтун О.С. *Технологія форсайт як інструмент стратегічного менеджменту. Молодий вчений. №12 (52). 2017. С. 612-616*
2. Шевченко Л. С. *Стратегічний форсайт: управління майбутнім. Право та інновації. № 3 (27). 2019.С.90-97*
3. Квітка С.А. *Форсайт як технологія проектування майбутнього: новітні механізми взаємодії публічної влади, бізнесу та громадянського суспільства. Аспекти публічного управління. №8. 2016. С. 5-15*
4. Данько Т.В., Ширяєва Н.В. *Корпоративний форсайт в менеджменті міжнародного бізнесу. Підприємництво та інновації. Випуск 15.2020.С. 42-49*



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>